

**LANDSMØTE 2009
BERGEN, 21-23. AUGUST**

SAK 6

UTTALELSER

FORSLAG TIL LANDSMØTE-UTTALELSER

INNEHOLDER: UTTALELSERFORSLAG 1-9

Landsstyret satt i vinter ned en komite for å utarbeide forslag til uttalelser fra Landsmøtet. Komiteen besto av Tone Skau Jonassen (sentralstyret, nestleder), Vigdis Siri (Finnmark) og Nils Tore Skogland (Hordaland). Nils Tore Skogland ble senere erstattet med Ingar Flatlandsmo (Hordaland). Komiteen står bak forslag 1-5, de øvrige forslagene kommer fra ulike fylkeslag og lokallag. I tillegg til disse forslagene er de varslet at det kommer et forslag om kystskogbruk, som sendes i en senere sakspapirbunke.

Forslag 1 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37

Ingen olje i nord!

Norges Naturvernforbund, samlet til landsmøte i Bergen 21.–23. august, krever at dagens regjering, og den neste, går imot oljevirkosomhet i de nordlige havområdene. Hensynet til klima, miljø og fornybare ressurser lar seg ikke forene med oljeboring.

Den norske oljeindustrien står for en firedel av de norske klimagassutslippene og har nesten doblet sine utslipp siden 1990. Hvis Norge skal nå sine internasjonale klimaforpliktelser, og bidra i den globale kampen mot de farlige klimaendringene, må det settes grenser for oljeindustrien.

Oljeindustrien presser på for å få slippe til i de sårbare havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen, fødestua for den siste store torskebestanden i verden. Oljevirkosomhet i disse havområdene vil være å spille russisk rullet med de fornybare ressursene i havet. Både statens egne miljøfaglige etater og fiskeriorganisasjonene slår fast at det er uforsvarlig å åpne havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen for oljevirkosomhet.

Der det er oljevirkosomhet vil det alltid være fare for ulykker. I 2007 sto oljeindustrien for 166 oljeutslipp på norsk sokkel. Blant disse var Norgeshistoriens nest største oljeutslipp, Statfjord A-utslippet. StatoilHydros interne granskningsrapport felte en knusende dom over selskapets opptreden. Dette står som et av mange eksempler på at oljeindustrien ikke makter å ta tilstrekkelig miljøansvar. Derfor må de ikke slippes til i verdens mest sårbare havområder.

Havområdene i nord er under svært stort press fra menneskeskapte klimaendringer, skipstrafikk og langtransportert forurensning. Disse problemene må løses. Å tillate oljebransjen å drive sin virksomhet i havområdene i nord vil derimot øke problemene og risikoen for miljøkatastrofer.

Norges Naturvernforbund krever at Lofoten og Vesterålen gis status som petroleumsfrie områder etter valget. Stortinget må avvise planene om utbygging av oljefunnet Goliat, og satse på matproduksjon framfor oljeproduksjon i våre nordlige havområder.

Forslagsstiller: Den landstyreoppnevnte komiteen for forberedelser av uttalelser til landsmøtet

1 **Forslag 2 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**

2
3 **Vern våre siste urørte vassdrag!**

4
5
6 **Norges Naturvernforbund, samlet til landsmøte i Bergen 21.-23.august 2009, mener at Norge**
7 **har et internasjonalt ansvar for å ta vare på det som er igjen av den unike norske**
8 **vassdragsnaturen. Det er Norges regnskogsansvar. De siste urørte vassdragene må vernes mot**
9 **kraftutbygging gjennom en ny verneplan.**

10
11 Kampen mot klimaendringene må ikke føres på en måte som gjør uopprettelig skade på
12 naturmangfoldet. Norsk vassdragsnatur har allerede blitt utsatt for uakseptabel rovdrift. Å ofre
13 enda flere verneverdige vassdrag er feil svar på klimautfordringen.

14
15 Norge har forpliktet seg til å stoppe tapet av biologisk mangfold innen 2010, og den nye
16 naturmangfoldloven legger vekt på naturtyper som en del av naturmangfoldet. Nå må
17 stortingspolitikernes høystemte taler om langsiktighet og varsomhet i naturforvaltningen
18 gjenspeiles i den konkrete politikken.

19
20 Vårt ansvar for å ivareta elvenes arter, biotoper og landskaper kan bare ivaretas gjennom vern
21 av flere vassdrag mot utbygging. Mange elver som fortsatt renner fritt har verdier som
22 kvalifiserer til vern, men har av ulike grunner ikke kommet med i tidligere verneplaner. Derfor
23 trenger Norge en verneplan V for vassdrag.

24
25 Naturvernforbundet mener at en rekke vassdrag må vurderes i arbeidet med en ny verneplan.

26
27 **Prioriterte vassdrag**

- 28 1. Garbergelva (Sør-Trøndelag)
- 29 2. Erdalselvi (Sogn og Fjordane)
- 30 3. Gjengedalsvassdraget (Sogn og Fjordane)
- 31 4. Godfarfossen (Buskerud)
- 32 5. Dalelva (Hordaland)
- 33 6. Vasja (Nordland)

34
35 **Andre vassdrag som må vernes**

- 36 7. Sokndalselva, minus Barstadgreina (Rogaland)
- 37 8. Bygdaelva/Frøysaelva (Møre og Romsdal)
- 38 9. Guddalselva (Hordaland)
- 39 10. Storelva (Nordland)
- 40 11. Rotla (Sør-Trøndelag)
- 41 12. Fjelldokka (Oppland)
- 42 13. Tvinna, Stryn (Sogn og Fjordane)
- 43 14. Mjølsvikelva, Høyanger (Sogn og Fjordane)
- 44 15. Storelva i Skjerdalen (Sogn og Fjordane)
- 45 16. Ortnevikvassdraget (Sogn og Fjordane)
- 46 17. Kvitnoelva/Byteselvi (Hordaland)

- 1 18. Steikvasselva/Spjeltfjellelva (Nordland)
- 2 19. Leirelva (Nordland)
- 3 20. Vinda (Oppland)
- 4 21. Aurstadelva, Volda (Møre og Romsdal)
- 5 22. Langedalselva, Stranda (Møre og Romsdal)
- 6 23. Velledalselva (Møre og Romsdal)
- 7 24. Gisna (Sør-Trøndelag)
- 8 25. Elvene langs Lysefjorden (Rogaland)
- 9 26. Urørte elver langs Sognefjorden (Sogn og Fjordane)
- 10 27. Elvene langs Fjærlandsfjorden (Sogn og Fjordane)
- 11 28. Feioselvi, Vik (Sogn og Fjordane)
- 12 29. Indre Stelåga, Rødøy (Nordland)

13

14 Andre vassdrag som må sikres

- 15 Tundra i Rollag (Buskerud)
- 16 Leksa i Stjørdal (Nord-Trøndelag)
- 17 Østerbøvassdraget, Høyanger (Sogn og Fjordane)
- 18 Fladalselva, Ørsta (Møre og Romsdal)
- 19 Elstadelva, Grong (Nord-Trøndelag)
- 20 Forsanvassdraget, Steigen (Nordland)
- 21 Kjerringåga, Lurøy (Nordland)
- 22 Smibelgvassdraget, Lurøy/Rødøy (Nordland)
- 23 Oldervikelva, Lurøy/Rødøy (Nordland)
- 24 Hagnesvassdraget, Vestfold
- 25 Indre og Ytre Offerdalselvi (Sogn og Fjordane)

26

27

28 *Forslagsstiller: Den landstyreoppnevnte komiteen for forberedelser av uttalelser til landsmøtet*

29

1 Forslag 3 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009

4 Stopp klimaendringene – handling i København

7 Menneskeskapte klimaendringer kan få enorme konsekvenser både for natur og mennesker. Alt
8 tyder på at endringene i klimaet som skyldes våre utslipp av drivhusgasser er raskere og mer
9 dramatiske enn selv de mest pessimistiske anslagene til FN's klimapanel. For å unngå svært
10 alvorlige klimaendringer må utslippene av klimagasser reduseres kraftig og umiddelbart. Dette
11 krever at temperaturstigningen stoppes så langt under 2 °C som mulig, og at CO₂-innholdet i
12 atmosfæren stabiliseres på rundt 350 ppm.

14 Det historiske ansvaret for klimaproblemet, så vel som de største ressursene til å gjøre noe med
15 det, ligger hos de rike industrialiserte landene. Rundt tre firedeler av alt fossilt CO₂ i atmosfæren
16 skyldes utslipp i rike land. På denne måten har de rike landene opparbeidet seg en enorm
17 klimagjeld overfor verdens fattige land, som må tilbakebetales både gjennom kraftige
18 utslippsreduksjoner på hjemmebane, økonomisk og teknologisk støtte til utslippsreduksjoner i
19 Sør, og finansiering av nødvendig klimatilpasning i utviklingslandene.

21 Klimatoppmøtet i København i desember må gi oss en internasjonal klimaavtale som sikrer
22 kraftige utslippsreduksjoner både i rike og fattige land, og som gjør det mulig å bringe CO₂-
23 innholdet i atmosfæren tilbake til 350 ppm så raskt som mulig. Rike land må påta seg bindende
24 forpliktelser til å redusere sine utslipp med mer enn 40 prosent fra 1990-nivå innen 2020. I
25 tillegg må disse landene forplikte seg til å bidra med tilstrekkelig finansiering og overføring av
26 klimavennlig teknologi til at utslippene i utviklingsland kan reduseres betydelig i forhold til
27 referansebanen.

29 Opp mot 20 prosent av verdens klimagassutslipp skyldes avskoging, hovedsakelig i tropiske
30 områder. En ny internasjonal klimaavtale må sikre at rike land bidrar med betydelige midler for å
31 redusere denne avskogingen, gjennom mekanismer som også sikrer biologisk mangfold og
32 rettighetene til urfolk og andre skogavhengige folkegrupper. Rike lands bidrag til
33 utslippsreduksjoner i utviklingsland, både i form av redusert avskoging og ellers, må fullt ut
34 komme i tillegg til de nødvendige reduksjonene i egne utslipp, og kan derfor ikke inngå i
35 kvotehandel.

37 Så langt er de rike landenes løfter om utslippsreduksjoner og finansiering for utviklingsland
38 svært langt unna det nivået som alvoret i klimaendringene krever. Norges Naturvernforbund
39 krever at Norge påtar seg de forpliktelsene som er nødvendige for å unngå dramatiske
40 klimaendringer. Det betyr at Norges egne klimagassutslipp må reduseres med 40 prosent innen
41 2020, og at vi må bidra med nødvendig finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i
42 utviklingsland som et tillegg til dette. Gjennom å påta seg disse målsetningene kan Norge spille
43 en virkelig lederrolle under klimatoppmøtet i København.

45 *Forslagsstiller: Den landstyreoppnevnte komiteen for forberedelser av uttalelser til landsmøtet*

1 **Forslag 4 til uttale frå Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**

2
3

4 **Ta kontroll over småkraftutbygginga**

5

6 Norges Naturvernforbund, samla til landsmøte i Bergen 21.–23. august, krev at regjeringa legg
7 fram ei stortingsmelding med vurdering av småkraftutbygginga i Norge.

8

9 Naturvernforbundet ser med uro på den ukontrollerte kraftutbygginga i små og mellomstore
10 vassdrag. Mange av desse vassdraga representerer store verdiar i form av biologisk mangfald,
11 fiske og naturoppleving, som vil gå tapt dersom kvart einskild vassdrag vert konsesjonsbehandla
12 enkeltvis som no, utan å bli sett i samanheng.

13

14 Denne gradvise utbygginga fører til at over 90 prosent av konsesjonssøknadene får grønt lys av
15 godkjenningorganet NVE. For kraftverk under 10 MW er det heller ikkje like strenge krav til
16 konsekvensvurderingar som for større vassdrag, og vi får eit falskt inntrykk av at dette er ei
17 miljøvenleg energiform. I realiteten turrlegg utbyggingane store elvestrekningar og påfører
18 landskapet andre varige skadar i form av rørygater, anleggsvegar og inntaksdammar.
19 Raudlisteartar blir berørt, og nasjonalfuglen fossefall blir sjeldan i fleire område.

20

21 Soria Moria-erklæringa varsla fylkesvise planar for bygging av småkraftverk, som skulle sikre at
22 ikkje naturmangfald, friluftinteressar eller store landskapsverdiar går tapt. Dette er ikkje følgd
23 opp etter intensjonane. Fleire fylke har ikkje starta arbeidet med slike planar. I andre fylke har vi
24 fått utbyggingsplanar som berre gir fylkespolitikarane eit "grønt alibi".

25 Det er naudsynt med overordna, nasjonale føringar for ein småkraftpolitikk som sikrar
26 naturverdiane på ein langt betre måte enn i dag. For å unngå ei ukontrollert utvikling krev
27 Naturvernforbundet at alle nye konsesjonssøknader for småkraft må leggjast på is til dei
28 nasjonale føringane ligg føre.

29

30 Landsmøtet ber Stortinget fjerne moglegheita til å tillate mindre kraftverk i vassdrag som
31 allereie er verna. Slike utbyggingar har fått eit omfang som truar med å uthole vernet i fleire
32 vassdrag og er i strid med Stortingets føresetnad om at utbyggingane ikkje skal gi vesentlege
33 inngrep i naturen.

34

35

36 *Forslagsstillar: Den landstyreoppnemde komiteen for forbereding av uttaler til landsmøtet*

37

38

39

1 **Forslag 5 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**
2
3

4 **Deponer eksisterende CO₂-utslipp**
5

6 Målet om å begrense den globale temperaturøkningen til 2 grader C de neste 100 år krever
7 storstilt satsing på energieffektivisering og CO₂ deponering fra eksisterende utslipp. Norge har i
8 dag fire industriklynger med store utslipp av CO₂. Det er Grenland med et utslipp på 3,5 millioner
9 tonn CO₂, Kårstø med et utslipp på 2,6 millioner tonn CO₂, Mongstad med et utslipp på 2,7
10 millioner tonn CO₂ og Melkøya med et utslipp på 1,3 millioner tonn CO₂.

11
12 CO₂-fangst og -lagring på disse stedene er avgjørende for om Norge skal klare å få en stor nok
13 reduksjon i sine utslipp de nærmeste årene.

14
15 Norge har gjennom 40 år eksportert betydelige mengder forurensing gjennom vår olje- og
16 gass eksport. Inntektene har gjort oss til et av verdens rikeste land med et stort ansvar for å bidra
17 med store økonomiske ressurser for å utvikle teknologi som kan redusere utslippene.
18 Utvikling av teknologi for CO₂-fangst og -lagring er viktig for å få ned de norske utslippene, men
19 enda viktigere for å bidra til reduserte utslipp fra store fossile kraftverk og industristeder rundt
20 om i verden.

21
22 Landsmøte i Norges Naturvernforbund krever at regjeringen og Stortinget gjennom det nye
23 klimaforliket i 2010 kommer med en handlingsplan for storstilt satsing på CO₂-fangst og -lagring
24 ved alle de fire store punktutslippene i Norge. Siden kvoteprisen fortsatt er for lav til å gjøre CO₂-
25 fangst og -lagring kommersielt, må staten bidra til utviklingen av anleggene noen steder. Men,
26 på de stedene hvor det er oljeindustrien som står bak de store utslippene, som for eksempel på
27 Melkøya, må oljeselskapene ta hele regningen.

28
29 CO₂-fangst og -lagring må ikke bli en sovepute som reduserer satsingen på energieffektivisering,
30 fornybar energi og redusert oljeutvinningstempo. For at ikke satsingen på CO₂-fangst og -lagring
31 skal fortrenge satsingen på energieffektivisering og fornybar energi, må bevilgningene til disse
32 tiltakene være minst like høye som det statlige bidraget til anlegg med CO₂-fangst og -lagring.
33 Det må også gjøres grundige studier av de stedene som skal ta imot CO₂ slik at man kun benytter
34 de sikreste geologiske formasjonene til dette.

35
36
37 *Forslagsstiller: Den landstyreoppnevnte komiteen for forberedelser av uttalelser til landsmøtet*
38

1 **Forslag 6 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**

2

3

4 **Regjeringen må stå ved Mongstad-løftene**

5

6 Naturvernforbundet, samlet til landsmøte, ser spørsmålet om rensing av det kommende
7 gasskraftverket på Mongstad som en avgjørende prøvestein på regjeringens vilje til å
8 følge gode intensjoner opp med handling i klimakampen. Om den rødgrønne regjeringen
9 går fra løftet om fullskala CO₂-rensing på Mongstad fra 2014, vil det utgjøre en politisk
10 skandale av dimensjoner.

11

12 Gasskraftverket på Mongstad blir ferdigstilt i 2010. Regjeringen har besluttet at det skal
13 bygges et testanlegg og deretter et fullskalaanlegg for fangst av CO₂. Sistnevnte skal
14 ifølge inngåtte avtaler og utslippstillatelsen StatoilHydro har fått, komme i drift senest i
15 2014. Ifølge SV-leder Kristin Halvorsen i Aftenposten i oktober 2006, er dette "en meget
16 forpliktende avtale". Når det gjelder testanlegget, er bare grunnarbeidet ferdig. Det er i
17 det siste kommet fram at det er fare for at fullskala rensing ikke vil være på plass før i
18 2015 - og kanskje ikke før i 2018. De samlede kostnadene for renseanleggene kan bli
19 minst 25 milliarder kroner, omtrent en dobling av tidligere kalkyler. På den andre siden
20 vil et fullskalaanlegg gi store miljøgevinster:

21

- 22 • En reduksjon av CO₂-utslippene på over en million tonn per år, sett i forhold til
- 23 dagens utslipp fra Mongstad
- 24
- 25 • CO₂-utslippene på Mongstad vil bli begrenset til en halv million tonn per år,
- 26 sammenlignet med rundt 2,7 millioner tonn CO₂ uten rensing
- 27

28

28 Spørsmålet om realisering av fullskalaanlegget blir en avgjørende prøvestein på
29 regjeringens og StatoilHydros vilje og evne til å realisere utslippsreduksjoner av CO₂ i
30 samsvar med vedtatte politiske mål.

31

32 Derfor krever landsmøtet i Naturvernforbundet at regjeringen sørger for at:

33

- 33 • testanlegget på Mongstad ferdigstilles uten flere forsinkelser, og erfaringer må
- 34 løpende overføres til fullskalaanlegget
- 35 • utviklingen og byggingen av fullskalaanlegget skjer parallelt med byggingen av
- 36 testanlegget og gis høyeste prioritet budsjett- og fremdriftsmessig
- 37 • fullskalaanlegget settes i ordinær drift senest i 2014
- 38

39

39 Dersom det ikke er et fullskala renseanlegg i drift på Mongstad i løpet av 2014, må
40 regjeringen ikke forlenge utslippstillatelsen.

41

42 *Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Hordaland*

43

44

1 **Forslag 7 til uttale frå Noregs Naturvernforbunds landsmøte 2009**
2
3

4 **Miljøvennlig utbygging av vindkraft**
5
6

7 **Noregs Naturvernforbund, samla til landsmøte i Bergen ser med stor uro på dei mange**
8 **planlagde vindkraftanlegga i naturområde, der inngrepa i sum er eit alvorleg trugsmål**
9 **mot naturrikdommen. Situasjonen krev at regjeringa og Stortinget set i gang arbeidet**
10 **med ein plan for framtidig energiforsyning i Noreg og for det bidraget som Noreg kan**
11 **gje til internasjonal fornybar energiforsyning utan at dette medfører store inngrep i**
12 **norsk natur.**
13

14 Ettersom all energiproduksjon har miljøkonsekvensar er det viktig at produksjonen av fornybar
15 energi skjer utan at det vert uoppretteleg skade på naturmangfaldet. Vi må få ein plan for
16 fornybar energi som dekkar norsk territorium, medrekna havområda, som viser kvar ein kan
17 byggja og kva område som bør skånast, vil bidra til å sikra ei så miljøvenleg utbygging som
18 mogeleg.
19

20 Landbaserte vindkraftanlegg representerer ofte store inngrep. Dei større anlegga framstår
21 gjerne som industriområde for energiproduksjon, med negativ påverking på fugleliv, andre
22 dyreartar og reindrift. Slike utbyggingar har eit omfattande vegnett som delar opp og drenerer
23 området. Det er stor aktivitet ved drift og vedlikehald av anlegget og i tillegg kjem virkninga frå
24 kraftliner for å få eksportert krafta.
25

26 Mange vindkraftanlegg er planlagde i inngrepsfrie og andre viktige naturområde langs og nær
27 kysten, i strid med nasjonale målsetjingar om arealbruk og i strid med målsetjinga om å stanse
28 tapet av biologisk mangfald. I fleire stortingsmeldingar er det lagt vekt på at vi må ta vare på
29 urøyrde naturområd, av omsyn til naturrikdommen. Areal med urøyrde natur har gått kraftig ned
30 de siste hundre åra og det er viktig å ta vare på dei områda vi har att.
31

32 Samtidig krev kampen mot klimaendringane at me så snart som mogeleg fasar ut all bruk av
33 fossil energi. Noreg har ressursane som skal til for å gjera ein stor innsats på dette området.
34

35 Potensialet for å frigjera energi gjennom energieffektivisering er stort. Saman med utvida bruk
36 av spillvarme, bioenergi, geovarme med meir vil dette langt på veg kunne erstatte dagens bruk
37 av fossil energi. Samstundes må det vera ei målsetting at Noreg, med sine store vindressursar til
38 havs, kan bidra internasjonalt med fornybar energi til erstatning for fossilt brensel. I mange
39 havområde langt frå kysten kan utbygging av vindkraft skje med vesentleg mindre
40 miljøkonsekvensar enn på land, mellom anna basert på kunnskap om trekkruiter for fugl over
41 havområde. Teknologi for å starte slik utbygging er allereie på plass for utbygging på grunne
42 havområde med faststående installasjonar.
43

44 Noregs Naturvernforbund krev difor at det blir sett inn store ressursar på energieffektivisering
45 og på miljøvennleg utbygging av vindkraft til havs
46
47

48 *Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag*
49

1 **Forslag 8 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**

2
3

4 **GRENSE FOR CO2 I ATMOSFÆREN: 350 PPM**

5

6 *Fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag*

7

8 FNs internasjonale klimapanel opererer med 450 ppm som grenseverdi for CO2 nivå i
9 atmosfæren. Denne verdien er satt fordi det er et realistisk mål i forhold til ønsket om at den
10 globale temperaturøkningen ikke skal overstige 2 grader C over førindustriell verdi.
11 Klimaforskerne antar at denne verdien er den høyeste sikre verdi. Norges Naturvernforbund
12 mener at førevar prinsippet må benyttes i forbindelse med så alvorlige forhold som global
13 klimaplanlegging. Da er denne verdien før høg.

14

15 Menneskeheten har kunnskap som tyder på at drivhusgassene i atmosfæren er i ferd med å
16 iverksette en selvutviklende spiral av reaksjoner fra naturen og som vil endre framtidens klima
17 radikalt. Det internasjonale klimapanelet (IPCC) har underestimert alvorret i de menneskeskapte
18 klimaendringene og dr. James Hansen, NASA og Nobelsprisvinner Al Gore fastslår at
19 grenseverdien for CO2 i atmosfæren ikke må være over 300-350 ppm.

20

21 350org. er en organisasjon som skal bidra til at IPCC og nasjonale myndigheter iverksetter
22 utslippsreducerende tiltak med målsetting om å senke utslippene av drivhusgasser slik at CO2
23 nivået 350 ppm reetableres.

24

25 **Norges Naturvernforbund ber Miljøverndepartementet og SFT (Statens Forurensningstilsyn)**
26 **om å sikre at grenseverdien på 350 ppm blir retningsgivende for framtidige internasjonale**
27 **klimaforhandlinger og for klima- og energiplaner på alle forvaltningsnivå.**

28

29

30 *Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag*

31

32

1 **Forslag 9 til uttalelse fra Norges Naturvernforbunds landsmøte 2009**
2
3

4 **Sats på skolehagene!**
5

6 Skolehager er miljøvern i praksis. Skolehagene er viktige grønne lunger i et samfunn som blir
7 stadig mer urbanisert. De er betydningsfulle for formidling av kunnskap om natur, kultur og
8 økologi. Med økt fokus på miljøvern, riktig kosthold og fysisk aktivitet, vil skolehagene kunne
9 spille en viktig rolle i undervisningen.

10
11 Skolehagene bidrar til å skape engasjement og forståelse for det økologiske samspillet på jorden.
12 Barn og unge trenger å lære om samspillet i naturen og hvordan maten blir til. For mange bybarn
13 er skolehagen den eneste muligheten de har til å oppleve den særlige formen for naturkontakt
14 og samhandling som dyrking innebærer. Det er et viktig samfunnsansvar å sikre arealer som
15 muliggjør dette. De siste årene har mange skolehager blitt nedlagt, og i Oslo har antallet blitt
16 halvert de siste 20 årene. Dette er en utvikling som på snus!

17
18 Naturvernforbundet etterlyser en nasjonal satsing på skolehagene.
19
20

21
22 *Forslagsstiller: Naturvernforbundet Oslo Vest*
23
24